

שיחת התג

ל"ג בעומר

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי
אגודת
חב"ד

ענייננו של יום

יום שמחה וחינוך

ל"ג בעומר הוא יום שמחה משני טעמים: ביום זה פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות במגפה שכיילתה את מרביתם, וזה יום ההילולא של התנא האדוקי רבי שמעון בר-יוחאי, מחבר ספר הזוהר הקדוש, שציווה לשמות ביום הזה, ואף גילה במהלכו סודות תורה נשגבים. רשב"י נמנה עם חמשת תלמידי רבי עקיבא ששרדו את המגפה.

מאז ומקדם נהגו בקהילות ישראל מנהגי חג בל"ג בעומר. אין אומרים 'תחנון' בתפילה, מרבים בשמחה, והיו שאף שנהגו לאכול חרובים כזכר לעץ החרובים הניסי שצמח לרבי שמעון בסמוך למערה. במקומות רבים הוקדש היום הזה לחינוך. מורים נהגו לצאת עם תלמידיהם לשדה, ולספר להם על רבי עקיבא ורבי שמעון בר-יוחאי. העלייה ההמונית לקברו של רשב"י במירון, שמתקיימת מידי שנה מזה מאות שנים, מעידה על המעמד החשוב לו זוכה היום הזה אצל רבבות המוני בני ישראל.

הרבי מליובאוויטש מינף את ל"ג בעומר כיום של חינוך ילדים לערכי אהבת ישראל. ברוח הסיסמה "יחד כל ילדי ישראל" מתקיימות 'תהלוכות ל"ג בעומר' בכל העולם, ובהן נוטלים חלק למעלה מחצי מיליון ילדים. זה מפגן אדיר של אחדות ישראל, בהשתתפות ילדים והורים מכל המגזרים.

הזדהות מוחלטת

שעה ארוכה תינה האיש את צרותיו בפני רבי ישראל אבוחצירה זצ"ל, ה'בבא סאלי'. הוא היה קשה-יום ולמוד ייסורים, שהתחנן לישועה. העניק לו הצדיק ברכות מלוא פיו, עודד אותו וחזק את רוחו. לאחר שיצא נכנס הגבאי אל החדר. הוא נדהם לגלות את ה'בבא סאלי' מליט את פניו בשתי ידיו, ובוכה בכי תמרורים.

כשהבחין בו הצדיק הרים את ראשו, ואמר לו בכאב: "לעיתים אני מזדהה כליכך עם כאבו של הזולת, עד שאני מתפלל שייכרתו שתי ידי ויהיו כפרה חלף ייסוריו של הלה!".

הנוסחה לאהבת ישראל

לא קל לאהוב את הזולת, אך האם זה בכלל אפשרי? התבוננות מעמיקה במהותו של היהודי מובילה ל"ואהבת לרעך כמוך"

כשמדברים על מצוות אהבת ישראל, רבים רואים אותה כתוספת נחוצה, אך לא עיקרית, בעולם הערכים של עובד ה'. איש אינו חולק על כך שחשוב לאהוב את הזולת, לנהוג בדרך ארץ ולגמול חסד עם הנזקקים, אבל זו שאיפה משנית ולא מרכזית.

זו הייתה טעותם של תלמידי רבי עקיבא, שהם עילת היום הזה. מגיפה קטלנית פגעה ב-24,000 מהם, על ש"לא נהגו כבוד זה בזה", ובל"ג בעומר פסקו מלמות ועל כן זה יום שמחה. כמה אירוני שרבי עקיבא, שהניף את המוטו "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה", דווקא תלמידיו לא נהגו כבוד זה בזה.

אלא שהתלמידים העדיפו לדבוק ללא פשרה באמת שבה החזיקו, על פני מתן כבוד הדדי זה לזה. כאן כשלו. במקום להכיל את הזולת, הם נקטו בקיצוניות דורסנית. יתרה מכך; את המלכודת טמנו לעצמם, בשם אהבת ישראל עצמה: מתוך דאגה כנה לשלמות הרוחנית של חבריהם, ביקשו לכפות את דעתם עליהם, גם אם הללו מתנגדים לה.

משפחה אחת

אהבת ישראל איננה רק מצע שעליו נבנית הקומה הרוחנית של האדם. היא חלק מהותי מעבודת ה'. מי שמאירה בו אהבת ישראל, משמע שהצליח לחנך את אישיותו בצורה מיטבית ולהגיע לדרגה גבוהה ביותר. אם טרם זכה לכך, משמע שיש כשל מערכתי בעבודתו כולה.

ובכל זאת, נשאלת השאלה האם זו איננה דרישה תובענית מידי? ככלות הכול, בני אדם הם אינדיבידואלים. כך נבראנו. איך אפשר לבקש מאדם להתייחס לזולתו כאל עצמו?

תורת החסידות ממשילה את עם ישראל לגוף האדם. כשם שהגוף מורכב מאברים

שונים, כך גם בעם ישראל יש אנשים רבים הנפרדים זה מזה. אלא שגוף חי בזכות הנפש שמחיה אותו, ומבחינת הנפש - אין הבדל בין איבר אחד לשני. אדם חי בכל גופו בשווה. גם בכל אחד מאיתנו יש נפש אלוקית, הקשורה עם הקב"ה האינסופי, וכשם שהוא מהות אחת, כך גם כל נשמות ישראל מאוחדות. כשמביטים על הרובד הרוחני שלנו, הרי שכולנו מהות אורגנית אחת.

מי שחי בתודעה רוחנית מתאימה, ושהצליח להעדיף את הרוחניות שבו על הגשמיות, מסוגל לנטרל את המחסומים החוצצים בינו לבין חברו. הוא יימנע מלצער יהודי, שהרי הוא חלק ממנו. באותה מידה, גם אם אדם גרם לו צער, יוכל לסלוח לו בקלות, שכן ענישתו לא תואיל מאומה, כשם שאדם לא יכה את ידו על שחבלה בו בטעות.

שינוי מבפנים

זה הכוח המניע מאחורי תנועת אהבת ישראל, הייחודית לעמנו. אנו יכולים לראות זאת במפעלי החסד הכבירים שיש בכל מקום. בתחושת הלכידות והאחריות שיהודים חשים זה לזה. לכן יזם הרבי מליובאוויטש את 'מבצע אהבת ישראל', שנועד להרבות בקיום מצווה כללית זו. ברוח זו הניע את אלפי שליחיו לכל העולם ובפקודת הפעולה רשום: דאגה לכל יהודי בגשמיות וברוחניות.

האכפתיות והמעורבות לשלומו של יהודי נידח אי-שם, הם תולדה ישירה של אותה הבנה מעמיקה במהותו של היהודי. איננו רק משתייכים לאותו עם, לומדים את אותה התורה ומקיימים את אותן המצוות. יש בינינו מכנה משותף עמוק הרבה יותר. ואת זה עלינו לגלות, בימי הספירה ובל"ג בעומר במיוחד.

המגפה והתיקון

הלקח שיש ללמוד מהסיפור העצוב כליכך בתולדות עם ישראל, זו הזהירות הגדולה באהבת ישראל. תלמידי רבי עקיבא היו גדולי עולם, ובכל זאת, ודווקא בשל כך, דקדקו עמהם מן השמים. לכן, גם במקרים שבהם אין הכרח לנהוג במידת אהבת ישראל - ראוי לנהוג בכבוד כלפי הזולת.

אהבת ישראל אומנותו

נקודה זו מתקשרת עם הסיבה השנייה לשמחה בל"ג בעומר, והיא שזה יום "הילולא דרשב"י" (פרי עץ חיים, שער ספה"ע פ"ז). רבי שמעון ברי"ה היה מהתלמידים הבודדים ששרדו את המגיפה הזו ואף הפך לאחד מענקי הדורות בעצמו. הנהגתו הכוללת, לצד "תורתו אומנותו", הייתה אהבת ישראל.

זו באה לידי ביטוי מיד ביציאתו מהמערות, לאחר שהסתתר בה במשך 13 שנים. במקום לאסוף תלמידים ולהרביץ תורה, לאחר שהדבר נמנע ממנו במשך תקופה כה ארוכה, ביקש לדעת איזה תחום זקוק לתיקון. וכשנענה שישנן דרכים שהן בספק טומאת מת, וכוהנים נאלצים להדיר את רגליהם מהן - דבר שמסב להם טרחה גדולה - נרתם רשב"י לטיפול בסוגיה זו, והשקיע את כוחו בכך (שבת לג, ב). והרי מדובר כאן בצער של קבוצת אנשים מצומצמת, שאף הוא מוגבל למשעול מסוים בלבד, ולמרות זאת עסק רשב"י בעצמו בתיקון הדבר.

מפורסמת אמרתו של רשב"י (סוכה מה, ב): "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין". זו מעידה על דרגתו הגבוהה של רשב"י באהבת ואחדות ישראל, שכללה לא רק יהודים שהם בדרגתו, אלא גם כאלו שיש צורך לפטור אותם מן הדין.

נוסף על כך, מספר הזוהר הקדוש (ח"ג נט): "פעם אחת היה העולם זקוק לגשמים. באו לפני רבי שמעון... פתח ואמר: 'שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד'", וירדו גשמים. רשב"י בחר בפסוק זה כדי לרמז ש"שבת אחים גם יחד", אהבת ישראל, זו הדרך להביא השפעות רוחניות לעולמנו, המגולמות בברכת הגשמים: "ונתתי גשמיכם בעתם" (בחיכותי כו, ד), ומפרש הרמב"ן: "הקדים דבר הגשמים, כי בבואם בעתם... יהיה זה סיבת בריאות לגופים והפירות כולם ירבו ויתברכו בהן... היא גדולה שבברכות".

רשב"י, כתלמידו המובהק של רבי עקיבא, מסר את נפשו כדי להמשיך את דרכו של רבו, ועלידי זה תיקן את ההתנהגות השלילית של חבריו. על-ידי עבודתו ותורתו העניק כוח לכל יהודי להגיע לשלימות באהבת ישראל.

הגמרא (ברכות ט, א) כותבת: כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק. בעמדתו בגלות האחרונה, שהיא "שעת הדחק" שקרתה עקב "שנאת חנים" (יומא ט, ב), ראוי לסמוך על רשב"י שיפטור את העולם כולו מן הדין, ויחיש את הגאולה השלימה על-ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

(ע"פ ליקוטי שיחות כרך לב, עמ' 149: תורת מנחם תשמ"ו, כרך ג' עמ' 362)

עננה גדולה מרחפת מעל אחד האסונות הכואבים בהיסטוריה של עם ישראל, שמתואר בגמרא בקצרה: "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא... וכולן מתו בפרק אחד (בין פסח לעצרת) מפני שלא נהגו כבוד זה לזה" (יבמות סב, ב).

מדוע נענשו בעונש כבד כליכך? האומנם כה חמור העוון ש"לא נהגו כבוד זה בזה", עד כדי להשית עליהם עונש כה חמור? זאת ועוד: הצטברות התלמידים הגדולה לא נוצרה ביום אחד, אלא בתקופה ארוכת שנים, לאחר ששמעו של רבי עקיבא התפרסם בעולם ושוחרי תורה רבים נהרו אחריו. מסתבר לומר, שההתנהגות הלא מכובדת של התלמידים קרתה בהדרגה, ולא בבת אחת. מדוע, אפוא, נענשו כולם ב"פרק אחד"? הרי לא סביר לומר שבתקופה קצרה זו נתמלאה סאתם של כל עשרים וארבעה אלף התלמידים! יש לומר, שדבר מה יוצא דופן אירע באותה עת, והוא שגרם את המגיפה הנוראה.

פגיעת עין רעה

להבנת העניין יש להקדים ולפתור תמיהה נוספת: הכיצד זה שתלמידיו של רבי עקיבא, מי שהדגיש את מצוות אהבת ישראל וקבעה כ"כלל גדול בתורה" שמכיל מצוות רבות, דווקא הם התנהגו בסתירה ליסוד העיקרי בתורת רבם? כבר אמרו חז"ל (ברכות נח, א) שאין דעותיהם של בני אדם שוות. גם תלמידיו של רבי עקיבא לא היו מקשה אחת, אלא בעלי דעה עצמאית והבנה שונה בתורת רבם. כל אחד מהם היה נאמן בכל מאודו לרבו, והתעקש להעמיד את חבריו על טעותם בהבנת דברי רבי עקיבא. התלמידים לא היו מסוגלים לסבול פרשנות שגויה, לפי דעתם, ובפרט כאשר הטועה הוא תלמיד של רבי עקיבא...

למרב האירוניה, להתנהגות הזו מצאו התלמידים השראה דווקא במצוות אהבת ישראל. אלמלא האחריות שחשו לזולת, לא היו אכפתיים לשגיאותיו. התלמידים לא הסתפקו בשלמות האישית שלהם, אלא ביקשו להשפיע על חבריהם, שגם הם יאמצו את דרכם.

ועדיין, מאחר והמניעים של תלמידי רבי עקיבא היו טובים, הכיצד נענשו בעונש כה חמור?

בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב) מסופר: "מעשה בעשרים וארבע קרונות של בית רבי שנכנסו לעבר שנה בלוד, ונכנסה בהן עין רע, ומתו כולם בפרק אחד". כאן תולים חז"ל את הסיבה לאסון ב'עין רעה' שנכנסה בהם ופגעה בהם.

יש לומר שגם בנידון דידן, מותם של תלמידי רבי עקיבא לא קרה בחלל ריק. כאשר מניינם הגיע לעשרים וארבעה אלף, מספר כה רב של תלמידים פגעה בהם מידת הדין, שנרמזת במספר הזה, כפי שנכתב בזוהר הקדוש (חלק ג', קלו ב). גם במגיפה שאירעה בבית רבי נמנו עשרים וארבעה קרונות.

אין זו סתירה לכך שהעונש נגרם על שלא נהגו כבוד זה בזה, אלא יש כאן צירוף של שני הגורמים: העובדה שלא נהגו בכבוד, אין דיי בה להשית עליהם עונש כה חמור. אלא שבשעה שעין רעה פקדה אותם, חוסר הזהירות באהבת ישראל אפשר את המגפה.

טועמיה

דרישה מתלמיד-חכם

"מצווה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר 'ואהבת לרעך כמוך'"

(משנה תורה לרמב"ם הלכות דעות, פרק ו' הלכה ד')

ומוסיף הרמב"ם: "לפיכך צריך לספר בשבחו". קודם לכן (שם פרק ה' הלכה י"א) כותב על דיבורו של תלמיד-חכם: "ודן את כל האדם לכף זכות, מספר בשבח חבריו ולא בגנותו כלל".

נשאלת השאלה, אם "לספר בשבחו" היא מצווה על כל אדם, מדוע חוזר על כך הרמב"ם גם בנוגע לתלמיד-חכם - "מספר בשבח חבריו"?

אפשר היה להשיב שדברי הרמב"ם בפרק ו' עוסקים בתועלת שתיגרם לזולת מכך: "לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממונו עצמו", ואילו דבריו בפרק ה' מיועדים לשלמות האישית של התלמיד-חכם עצמו: "עליו הכתוב אומר 'יאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר'... הכל מקלסין אותו... והוא מקדש את ה'".

אין זה ביאור מספק, שהרי הרמב"ם מדייק לגבי תלמיד-חכם, שנדרש ממנו גם להימנע מלדבר בגנות חברו - "ולא בגנותו כלל", וזו דרישה מכל אדם, ולא מעלה מיוחדת לתלמיד חכם. נמצא שגם הסיפור בשבח הזולת אינו ייחודי לתלמיד-חכם.

ההסבר: בדבריו על תלמיד חכם מוסיף הרמב"ם: "ודן את כל האדם לכף זכות", כלשון המשנה במסכת אבות. מדובר כאן ב'חברו' שנדרש ללמד עליו זכות, מאחר ויש בהנהגתו דברים בלתי-רצויים. התלמיד-חכם מבליג על כך, ואף מספר בשבח חברו עד שהגנות נשללת מהאדם לגמרי.

זו דרישה ייחודית מהתלמיד חכם. אדם שאינו תלמיד חכם, יוכיח את הלה לפי דרכי התורה על התנהגותו הקלוקלת. אך תלמיד חכם נוהג, כדברי הרמב"ם, באופן ש"לא יגביה קולו ביותר... ומקדים לשלום כל אדם... דיבורו נבחת עם הבריות". בכוח זה אפשר לבטל מלכתחילה את הגנות של האדם, ולהשפיע עליו לתקן את דרכיו מן הקצה אל הקצה.

(ע"פ ליקוטי שיחות כרך כ"ז עמ' 160)

לאהוב רשע גמור

איזה עולם יפה יש בחוץ. לכו ועסקו בדברים שיש בהם ממש", לגלג האיש, כשהוא פורץ בצחוק רם, כמי שנהנה מעצמו.

בתחילה נדהמו התלמידים מחוצפתו של האיש, שהתפרץ לתוך תחומם. אולם דווקא דבריו הבוטים העמיקו את תחושת ההתעוררות הכללית שמילאה את ליבם בעקבות המאורע הלילי. ופתאום, מבלי שיצטרכו לומר זאת במפורש, הבזיקה בבת אחת אצל כולם אותה המחשבה: אל האיש הזה התכוון הרבי!...

התלמידים קמו ממקומם וניגשו לתפילת שחרית. כל אותה שעה המשיך ההלך להביט בהם בבוז, ושיגר לעברם הערות עוקצניות. לא היה ברור מדוע בכלל בא לבית המדרש אם הוא בז כל-כך לאווירת המקום. אבל איש לא העיר לו על התנהגותו.

התפילה באותו בוקר התקיימה בהתעוררות מיוחדת במינה. התלמידים התייצבו איש-איש בפנינתו הקבועה והתפללו בכוונה רבה. פה ושם הרימו את קולם ברוב התלהבות, ואחדים מהם אף פרצו בבכי מעומק הלב. גם אז לא פסק ההלך הזר מהתנהגותו הנלוזה. הוא אף הגדיל לעשות כאשר

העווה את פניו ונופף בידיו בניסיון לחקות כמה מהמתפללים.

אחרי התפילה נותרו התלמידים עוד שעה ארוכה על מקומם, מאריכים באמירת מזמורי תהילים. האורח הבלתי-קרוא לא מיהר לעזוב את בית הכנסת. הוא הוסיף להתהלך אנה ואנה ולהשמיע דברי ליצנות וביטול על דרכי החסידים ומנהגיהם המ'שונים'.

כמה מהתלמידים פנו אליו ישירות בניסיון לדבר אל ליבו. "היודע אתה כמה יקר כל יהודי לפני הקב"ה, ומה גדול כוחה של תשובה?", שאלוהו. אולם לא ניכר היה בו כי משהו זו בליבו. כעבור שעה קלה עזב את בית הכנסת בהתירו את התלמידים נבוכים וכואבים.

למחרת שב והופיע ההלך, שהפעם כבר לא היה זר כל-כך. ליבם של התלמידים נחמץ בראותם אותו ובחושבם על הצפוי להם ממנו. אולם הפעם כבר לא צחק ולא זילזל, אלא עמד מהצד ועקב אחר הנעשה. כך אירע גם בימים הבאים. האיש בא, עמד או התיישב באחת הפינות והביט סביבו בעיניים סקרניות.

כעבור כמה ימים ניכר היה כי שינוי של ממש מתחולל בקרבו. בתחילה החל להצטרף לתפילות. לאחר מכן השתתף גם בשיעורי הלימוד הקבועים בבית המדרש, ולבסוף אף ביקש להתקבל ל'יחידות' אצל המגיד.

לא חלפו ימים רבים וההלך הזר שינה את כל אורחותיו והיה לבעל-תשובה גמור. "לאהוב רשע גמור כשם שאוהבים צדיק גמור", הדהדו דברי הרבי בלילה שקדם להופעת האיש. וכן: "מניין מבני החבורה יש בכוחם לעורר לתשובה אפילו אותו רשע גמור"...

אותו לילה היה תורו של רבי אלימלך מליז'נסק לשמש את רבו, המגיד ממזריטש. הוא ישב בחדר סמוך לחדרו של המגיד ועסק בלימוד תורה, בעוד אוזניו קשובות לכל רחש העולה מחדרו של רבו. תורנות זו הייתה נהוגה בקרב חבורת תלמידי המגיד, אשר ראו לעצמם זכות גדולה מאוד לשרתו.

באמצע הלילה, בעוד רבי אלימלך שקוע בתלמודו, נדמה היה לו פתאום כי הוא שומע את רבו קורא בשמו. הוא זינק ממקומו כנשוך-נחש, הטה את אוזנו ונוכח שלא טעה. "מיילך!", שמע את הרבי קורא לו, בכינוי שנהג לכנותו מתוך קרבה וחיבה. רבי אלימלך פסע במהירות והתייצב על מפתן חדרו של הרבי, דרוך כולו.

על שולחנו של המגיד היו מונחים כמה ספרים פתוחים וכל-כולו נראה היה כמי שנמצא בעולמות אחרים. בתחילה הוסיף לעסוק בענייניו, כאילו לא הבחין בתלמידו. אך פתאום הרים את עיניו. "שומע אתה, מיילך? שומע אתה מה שאומרים בהיכלי רקיע? אהבת ישראל פירושה לאהוב רשע גמור, בדיוק כשם שאוהבים צדיק גמור.

ישמעו אוזניך היטב: הרשע הוא רשע גמור והצדיק הוא צדיק גמור; ואף-על-פי-כן, מתוך אהבת-ישראל אמיתית עלינו לאהוב את שניהם באותה מידה!"

המגיד החזיר את עיניו אל הספרים שלפניו ורבי אלימלך כבר החל לתהות אם בכך סיים לומר לו את דבריו. אולם אז שב הרבי ונשא את עיניו לעברו. "ועוד דבר אחד עליך לדעת, כי מניין מתוך בני החבורה יש בכוחם לעורר לתשובה אפילו אותו רשע גמור"...

למחרת בבוקר סיפר רבי אלימלך לבני החבורה את שהתרחש בלילה. בעצם המאורע היה מן החידוש, שכן רק לעיתים נדירות נהג הרבי להזעיק אליו את התלמיד שעל המשמר. יותר מזה רגשו התלמידים על תוכן הדברים. במיוחד הסעירים המשפט האחרון, שנאמר כחידה סתומה.

בשומעם את הדברים התיישבו סביב השולחן והחלו להתעמק בהם. איש-איש ניסו את כוחם לפרש את דברי הרבי. הם העלו סיפורים שונים וציינו מדברי חז"ל העוסקים בעשיית תשובה ובעללי-תשובה.

איש מהם לא הבחין בהלך הזר שנכנס פתאום לבית המדרש והטה את אוזניו לדברי בני החבורה. רק כשפרץ האיש בצחוק רם, הפנו אליו את מבטיהם. הוא נראה פוחד וריק, כמי שבינו ובין יראת-שמים פעורה תהום רחבה ועמוקה.

"מה אתם מבזבזים את זמנכם בדברי הבל ושטות", הטיח לעברם האיש. "כן תשובה, לא תשובה. ראו

אהבת ישראל הצילה

שעת לילה מאוחרת בקוויבשוב שבברית המועצות. מזג אוויר קפוא שורר ברחובות החשוכים והריקים מאדם.

רק דמות שחוחה אחת משרכת את דרכה באיטיות על המדרכה המושלגת, כמעט כושלת בצעידתה. איש לא יכול היה לזהות בפנים הכחושות והמעונות את רבי מרדכי דובין, עסקן חסידי מפורסם, שעד לא מכבר כיהן כ'ציר' בפרלמנט הלטבי.

זה עתה השתחרר מהכלא הסובייטי, לאחר שנעצר ב'עוון' הפצת היהדות. סיים לרצות את עונשו, ושולח מבית הסוהר אל הלילה הרוסי כשהוא חסר כל, ללא מזון, כסף וביגוד הולם.

בקושי רב הצליח לשוטט בין הבתים, מחפש בית ומזווה בפתחו. לפתע, למרבה שמחתו, זיהה מזווה. ביד רועדת נקש על הדלת, שוב ושוב, עד שזו נפתחה כדי חריץ דק. עיניים חשדניות בחנו אותו במהירות, אולם אז נטרקה הדלת ברעש מהדהד. מראהו, לבוש במדי אסיר, הרתיע את בעל הבית.

ברגע הזה תמו כוחותיו של ר' מרדכי דובין. הוא קרס תחתיו על מפתן הבית, ויאוש ממלא את ליבו. אט-אט חש שהכרתו מתערפלת. שפתיו כבר החלו ללחוש את מילות הווידוי.

לפתע הבלתיחה כברק מחשבה במוחו: "מילא אתה, זכותך לעשות כהבנתך. אך מה יהיה על בעל הבית היהודי, שמחר בבוקר יבחין בגופתך שרועה בפתח ביתו?! האם יכול אתה לדמיין את עוגמת הנפש שתיגרם לו בעטייך!?"

ההבנה הזו הפיחה בו רוח חיים. בנשימותיו האחרונות הצליח להתאושש ולהלוט שוב בדלת, עד שזו נפתחה. "חיי ניצלו בזכות אהבת ישראל", אמר.

יהודי שלא ישן בלילה

לאביו שבשמים! במסגרת מצומצמת זו אפשר להתמקד בסיפור אחד שממחיש את התמסרותו של הרבי לאהבת ישראל.

זה היה בראש-חודש חשוון בשנת תשל"ח. באותם ימים החלים הרבי מאירוע-לב חמור שעבר רק שבוע קודם לכן, בשמיני-עצרת, בעיצומן של ה'הקפות' בבית-מדרשו. סכנת חיים ממשית ריחפה עליו, ואך בנס החל להבריא. אך הרבי לא חדל משגרת יומו. בראש-חודש שיגר הרבי איגרת ברכה לנער בר-מצווה מקריית-ביאליק שבארץ-ישראל, שצייין כי בקרוב ייכנס למצוות.

הרבי לא הסתפק בנוסח איחולים קצר, אלא טרח להתייחס באריכות לדברים שכתב חתן בר-המצווה, לפיהם הוא "ממשפחה חילונית". הרבי השיבו: "החילוניות זה לבוש חיצוני המכסה את העיקר של היהודי. כל יהודי, עם כל משפחתו, הוא בן אברהם יצחק יעקב, ובן שרה רבקה רחל ולאה. הוא מגיע לאחר עשירות דורות של שומרי תורה ומצוות, והחילונית היא לבוש חיצוני בלבד המסתיר על מהותו".

אפשר להבחין בכתב-היד כיצד דייק הרבי, שהיה שרוי בחולשה גדולה וסבל ייסורים קשים, בניסוח המכתב, והשקיע זמן ותשומת-לב ממיטת חוליו כדי לעודד נער בר-מצווה שהוא "בן למשפחה חילונית"...

"תמסור לנערה", אמר מזכירו של הרבי מליובאוויטש לאיש מעבר לקו, "שיש יהודי בניו-יורק שאינו יכול להירדם בלילה בגלל שהיא רוצה להינשא לגוי". "ומיהו?", שאל הדובר בספונטניות. "קוראים לו מענדל שניאורסון", שמע לפתע קול בוקע מאפרכסת הטלפון. האיש, הרב חיים שוורץ שמו, נדהם. זה היה הרבי מליובאוויטש בעצמו, שהצטרף לשיחה שעסקה בצעירה יהודייה שהידרדרה לאבדון. הסיפור, כמובן, הסתיים בטוב.

בוקר אחד, מספרים עוד, הבחין הרבי ביהודי אחד וסימני עייפות על פניו. "יהודי צריך לישון בלילה כדי לאגור כוחות ליום הבא", העיר הרבי בנועם. הלה אזר אומץ וטען בחזרה: "והלא גם הרבי איננו ישן בלילות". השיב הרבי: "אני לא ישן מפני דאגתי ליהודים, אבל אתה מדוע אינך ישן?".

שעת אישון לילה, ובחדרו של הרבי דולק האור. אלפי יהודים באים ויוצאים למפגשים אישיים עד אור הבוקר. רק אז, כשאחרון המבקרים מקבל את המענה המבוקש, שב הרבי לסדר יומו התובעני, כאילו לא מנע שינה מעיניו כל הלילה. אלו דוגמאות קטנות מני רבות לאהבת ישראל של הרבי, שהקדיש את כל עתותיו לעם ישראל, ושהביטוי "אהבת ישראל" הוא הנפוץ ביותר

בשיחותיו ובכתביו. עשרות אלפי מכתבים שלח ליהודים מכל קצווי תבל, ומהם עולה כפורחת אהבתו העצומה לכל יהודי ויהודי. ככלל, 'אהבת ישראל' עמדה בגולת הכותרת של מפעליו הכבירים לשיקום היהדות החרבה אחרי השואה האיומה. הרבי הדביק אלפים מחסידיו בלהט אהבת-ישראל, וקרא להם לראות בבדידותו ובכאבו של כל יהודי - מצוקה אישית.

במכתב אחד שייבא הרבי את הנמען על עבודתו לקירוב לבבות בני-ישראל לאביהם שבשמים, וכך כתב לו (אגרות קודש כרך ח' עמ' כג): "כל אחד ואחת מישראל חביב אצל הקב"ה באין ערוך יותר מחביבות של בן יחיד אצל הורים שנוולד להם לעת זקנתם, ומעתה יש לשער מה גדול הזכות כשמקרב את לבו של בן יחיד זה

שו"ת < איך מחזקים את 'אהבת ישראל'?

האם אהבת ישראל מתיישבת עם מצוות "הוכח תוכיח"?

חובת ההוכחה איננה כלפי מי שרחוק משמירת התורה והמצוות, שאותו יש לקרב ברוח הלל הזקן: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום וכו', אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות פרק א' משנה ב'). להיפך; יהודי שאינו נמנה לעת-עתה עם קהל שומרי התורה והמצוות יש לקרבו ב"חבלי עבותות אהבה" (תניא פרק לב).

הגמרא קובעת שמי שרואה שחבירו חטא, מצווה לשנוא אותו!

אמירת הגמרא ש"מצווה לשונאותו" הכוונה לחבירו שמקיים תורה ומצוות, ומצד מעשיו יש לשנוא אותו. אולם בה בעת יש לאהוב אותו. כיצד? להפנות שנאה לרע שיש בהם, ואהבה לבחינת הטוב הגנוזה בהם. יתרה מכך: יש לעורר רחמים על נפשו האלוקית של חברו, שנתונה ב'גלות'. ועם זאת, יש להשתדל שהשנאה תהיה מינימלית ככל האפשר, כדי שלא תגבר על האהבה, ולא תשפיע על יחסו הטוב כלפי חברו החוטא (תניא פרק ל"ב; שיעורים בספר התניא א' עמ' 434).

יש להתעסק באהבת ישראל כמו 'מלאכה'. ביאר אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש, שהדבר דומה לסוחר שאיננו ממתין ללקוחותיו אלא יוצא לחפשם ולמכור את מרכולתו.

זה אופי ההשפעה על הזולת שנדרש מכל אחד, בגשמיות וברוחניות. כל יהודי צריך למצוא בעצמו נקודת חוזק שייחודית לו, ואותה להשפיע על הזולת. כך אש האהבת ישראל תבער בו תמיד. (לקוטי שיחות כרך א' עמ' 260)

מדוע יש שמוסיפים לפני התפילה את המילים: "הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך"?

תוספת זו שילב אדמו"ר הזקן בנוסח התפילה שערך, על-פי קבלת האריז"ל הקדוש, בהסבירו: "אשר מצוות אהבת ישראל היא שער הכניסה אשר דרכו יוכל האדם לבוא לעמוד לפני ה' להתפלל, בזכותה תקובל תפלת המתפלל".

הרבי מליובאוויטש הסביר, שאין דיי בהבנה שכל ישראל אחים, או בהזדהות רגשית, אלא יש צורך לבטא זאת גם בדיבור, שנחשב כמעשה.

כיצד אפשר לצוות על אדם לפתח רגש של אהבה כלפי זולתו?

שאלה זו נשאלה על-ידי המפרשים שבחנו את מצוות אהבת ישראל, שמוגדרת "כלל גדול בתורה" (רש"י וקרא יט, יח). התשובה היא, שהמצווה איננה רגשית בלבד, אלא מעשית, ומתקיימת על-ידי פרטים שונים המנויים בתורה: "לא תגנובו", "לא תלך רכיל", "לא תשנא את אחיך בלבבך", "לא תקום", ועוד.

לצד זה, אפשר בהחלט לטפח רגשות של אהבה לזולת. וכבר אמר רבי עקיבא: "חביבין ישראל שנקראו בנים למקום" (אבות פ"ג מ"ד). אם אנו בנים של הקב"ה, משמע שכולנו אחים זה לזה. מי שמתמקד בתובנה הזו, יחוש רגש אהבה ליהודים בדוגמת אהבת אחים זה לזה. (לקוטי שיחות כרך י"ז עמ' 215)

איך אפשר להשיג את מדרגת 'אהבת ישראל'?

הבעל-ש"ט טוב הקדוש אמר על המשנה (אבות פרק ב' משנה ב'): "כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה", שהכוונה היא לאהבת ישראל:

תצלום המכתב מתוך 'אהבת ישראל' ל"פ תורת הבעש"ט

נא לשמור על קידוש העליון

תורמים שתייה לתהלוכות ודואים ישועות

הצטרפו להמונים שתדמו שתייה לתהלוכות הקודש של הרבי ונושעו! רשימת התורמים 180 ש"ח לשתייה לתהלוכות תועבר אי"ה ביום ל"ג בעומר עצמו לדבי ולדשב"י

נותרים רבי ח"י לכבודו של בר יוחאי

צלצלו, תרמו והתברכו: 073-394-3372

ניתן לתרום און-ליין באמצעות כרטיס אשראי גם כאתר האינטרנט www.shutaf.im/lag בטלפון מחו"ל: **972-73-394-3372**

או במעטלה לת.ד. 138 מירון 13910 עבר הקדש חב"ד מירון